ДӘРІС КЕШЕНІ

Пәні:«Сапа саласындағы жобалық менеджмент негіздері»
Пән коды: SSZhMN 3219
ББ шифры мен атауы: 6B10111 «Қоғамдық денсаулық»
Оқу сағаты /кредит көлемі: 180 сағат, (6 кредит)
Оқу курсы мен семестрі: 3 курс, 5 семестр
Дәріс (сағат саны): 12 сағат

Шымкент, 2025 ж.

Дәріс кешені "Сапа саласындағы жобалық менеджмент негіздері" пәнінің жұмыс оқу бағдарламасына (силлабус) сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 16 «26» 06 2025 ж.

Кафедра меңгерушісі,
м.ғ.к., доцент __ _ Г.Ж.Сарсенбаева

1.1 Тақырып: Жобаларды басқарудағы негізгі түсініктер.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — қатысушылардың жобаларды тиімді жоспарлауы, жүзеге асыруы және қадағалауы, сондай-ақ барлық мүдделі тараптармен өзара әрекеттесудің маңыздылығын түсінуі үшін жобаларды басқарудың негізгі ұғымдары мен принциптерін енгізу.

3. Дәріс тезистері:

Жобаларды басқару — белгілі бір уақыт пен ресурстық шектеулер шегінде нақты мақсаттарға қол жеткізуге бағытталған жобаларды жүзеге асырудың ұйымдасқан тәсілі. Жобаларды басқарудың негізгі ұғымдарына мыналар жатады:

1. **Жобаның анықтамасы**: Жоба — бірегей өнімді немесе қызметті жасайтын уақытша кәсіпорын. Жобаның негізгі сипаттамалары оның мерзімдері, бірегейлігі, ресурстық шектеулері және мақсаты болып табылады.
2. **Жобаның өмірлік циклі**: Жобаның өмірлік циклі бірнеше кезеңдерді қамтиды:
   - **Бастамашылық**: Жобаның мақсаттарын анықтау және негіздемесі.
   - **Жоспарлау**: Тапсырмаларды, мерзімдерді, бюджетті және ресурстарды қамтитын егжей-тегжейлі жоспарды әзірлеу.
   - **Орындалуы**: Жоспарды жүзеге асыру, топты және ресурстарды басқару.
   - **Мониторинг және бақылау**: Прогресті қадағалау, ауытқуларды анықтау және түзетулер енгізу.
   - **Жабылуы**: Жобаны аяқтау, нәтижелерді бағалау және сабақтарды құжаттау.
3. **Мүдделі тараптар**: Бұл жобаға әсер етуі немесе оның нәтижелеріне әсер етуі мүмкін тұлғалар немесе топтар. Жобаны сәтті басқару үшін олардың мүдделері мен қатысуын анықтау маңызды.
4. **Тәуекелдерді басқару**: Бұл жобаға теріс әсер етуі мүмкін тәуекелдерді анықтау, бағалау және азайту процесі. Тәуекелдерді тиімді басқару бюджеттің кешігуін және артық шығындарын болдырмауға көмектеседі.
5. **Нәтижелерді бақылау және бағалау**: Жоспармен салыстырғанда жобаның орындалуын жүйелі түрде тексеру проблемаларды дер кезінде анықтауға және іс-әрекеттерді бейімдеуге мүмкіндік береді.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледі)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Жоба дегеніміз не және оның негізгі сипаттамалары қандай?**
   - Жобаның тұрақты қызметтен айырмашылығы неде?
2. **Жобаның өмірлік циклі қандай кезеңдерді қамтиды?**
   - Әр кезеңдегі негізгі міндеттер қандай?
3. **Жобаны басқару процесінде мүдделі тараптардың мүдделерін ескеру неліктен маңызды?**
   - Олардың үміттерін қалай тиімді басқаруға болады?

1.2 Тақырып: Инноватика және инновациялық жобалар.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — инноватика негіздерімен және инновациялық жобалармен, олардың қазіргі қоғам мен экономика үшін маңыздылығымен таныстыру, сонымен қатар инновациялық бастамаларды әзірлеу мен жүзеге асырудың негізгі кезеңдерін қарастыру.

3. Дәріс тезистері:

Инноватика — инновацияларды құру, енгізу және тарату процестерін зерттейтін білім саласы. Инновациялар жаңа өнімдерді, қызметтерді, технологияларды, процестерді және бизнес үлгілерді

қоса алғанда, әртүрлі нысандарда болуы мүмкін. Инновациялық жобалар, өз кезегінде, осы жаңалықтарды әзірлеуге және енгізуге бағытталған мақсатты күш-жігер болып табылады.

1. **Инновацияның анықтамасы**: Инновация — бұл қосымша құн әкелетін жаңа немесе айтарлықтай жақсартылған өнімді, процесті немесе қызметті енгізу.
2. **Инновациялардың түрлері**:
   - **Өнімдік инновациялар**: Жаңаларын жасау немесе бұрыннан бар тауарлар мен қызметтерді жақсарту.
   - **Процестік инновациялар**: Өндірістік процестерді немесе қызметтерді оңтайландыру және жақсарту.
   - **Ұйымдастырушылық инновациялар**: Басқарудағы, ұйымдағы немесе бизнес үлгілеріндегі өзгерістер.
3. **Инновациялық жобаның кезеңдері**:
   - **Идея**: Идеяларды қалыптастыру және оларды әрі қарай дамыту үшін таңдау.
   - **Тұжырымдаманы әзірлеу**: Инновацияның егжей-тегжейлі сипаттамасы, оның мақсаттары мен күтілетін нәтижелері.
   - **Жобалау**: Прототиптерді немесе үлгілерді әзірлеу, тестілеу және оңтайландыру.
   - **Енгізу**: Инновацияны өндіріске немесе нарыққа енгізу.
   - **Нәтижелерді бағалау**: Инновацияның табыстылығын және оның бизнеске әсерін талдау.
4. **Инновациялық жобалардың рөлі**: Инновациялық жобалар ұйымдардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал етеді, өзгермелі нарық конъюнктурасына бейімделуге және тұтынушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік береді.
5. **Инновациялық жобалардың табыстылық факторлары**: Оларға білікті команданың болуы, басшылықтың қолдауы, тәуекелдерді тиімді басқару және икемді бейімделу мүмкіндігі кіреді.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледіы)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Инновация дегеніміз не және оның негізгі түрлері қандай?**
   - Өнім мен технологиялық инновациялар бір-бірінен қалай ерекшеленеді?
2. **Инновациялық жобаны әзірлеудің негізгі кезеңдері қандай?**
   - Табысты нәтижеге жету үшін әр кезеңде қандай әрекеттер қажет?
3. **Инновациялық жобаның нәтижелерін бағалау неліктен маңызды?**
   - Бағалау жобаның және жалпы ұйымның болашақтағы дамуына қалай әсер етуі мүмкін?

1.3. Тақырып: Инновациялық жобаларды инвестициялау.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — инновациялық жобаларға инвестициялау негіздерімен таныстыру, негізгі аспектілерді, бағалау әдістерін және осындай инвестициялармен байланысты тәуекелдерді басқару принциптерін қарастыру.

3. Дәріс тезистері:

Инновациялық жобаларға инвестициялау қосылған құн мен бәсекелестік артықшылықтарды құру әлеуеті бар жаңа өнімдерді, қызметтерді немесе технологияларды әзірлеу және енгізу үшін ресурстарды (қаржылық, уақыттық, адами) бөлуді білдіреді. Бұл процесс экономикалық дамуда және бизнесті трансформациялауда маңызды рөл атқарады.

1. **Инновациялық жоба түсінігі**: Инновациялық жобалар бар нарықты айтарлықтай өзгерте алатын немесе жаңа сегменттерді құра алатын бірегей шешімдерді жасауға бағытталған.
2. **Инвестициялау себептері**:
   - **Өсу және бәсекеге қабілеттілік**: Инновацияларға салынған инвестициялар компанияларға нарықтағы өзгерістерге бейімделуге және бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі.
   - **Орнықты даму**: Инновациялар тиімдірек және тұрақты процестерді құруға ықпал етеді, бұл шығындардың төмендеуіне және өнім сапасының жақсаруына әкелуі мүмкін.
3. **Инновациялық жобаларды бағалау әдістері**:
   - **Ағымдағы таза құн (NPV)**: Жобаның кірістері мен шығындарының ағымдағы құны арасындағы айырмашылықты анықтайды.
   - **Табыстылықтың ішкі нормасы (IRR)**: Инвестицияның күтілетін кірісін анықтауға көмектесетін көрсеткіш.
   - **Өтелімділік кезеңі**: Бастапқы инвестицияны қайтаруға кететін уақыт.
4. **Тәуекелдерді басқару**: Инновацияларға инвестициялау белгісіздіктің жоғары деңгейімен байланысты. Ықтимал шығындарды азайту үшін тәуекелдерді анықтау, бағалау және басқару маңызды. Бұл мыналарды қамтуы мүмкін:
   - Нарықты және тұтынушылық трендтерді талдау.
   - Алдын ала зерттеулер мен тестілеуді жүргізу.
5. **Инновациялық жобаларды қаржыландыру**: Қаржыландыру көздеріне меншікті капитал, венчурлық капитал, мемлекеттік гранттар мен қолдау бағдарламалары, сондай-ақ краудфандинг кіруі мүмкін. Жобаның кезеңіне және оның мақсаттарына байланысты сәйкес көздерді таңдау маңызды.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледі)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Инновациялық жоба дегеніміз не және оның негізгі сипаттамалары қандай?**
   - Инновациялық жоба мен дәстүрлі жобаны қалай ажыратуға болады?
2. **Инновациялық жобаларды бағалау үшін қандай әдістер қолданылады?**
   - NPV және IRR-ді іс жүзінде қалай қолдануға болады?
3. **Инновациялық жобаларға инвестициялаумен байланысты негізгі тәуекелдер қандай және оларды қалай азайтуға болады?**

Осы контексте тәуекелдерді басқарудың қандай стратегиялары тиімді болуы мүмкін?

1.4 Тақырып: Жобаны басқарудың тарихи аспектілері**.**

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты жобаларды басқарудың тарихи аспектілерімен таныстыру, әдістер мен тәсілдердің эволюциясын зерттеу, тарихи оқиғалар мен жетістіктердің заманауи жобаларды басқаруға қалай әсер еткенін түсіну болып табылады.

3. Дәріс тезистері:

Жобаларды басқарудың ежелгі өркениеттерден бастау алатын ұзақ тарихы бар. Ол қоғамның қажеттіліктерімен және технологиялық жетістіктермен бірге дамыды, бұл әртүрлі әдістер мен тәжірибелерде көрініс тапты.

1. **Ежелгі өркениеттер**: Жобаларды басқарудың алғашқы белгілі мысалдарын пирамидалар салынған Ежелгі Египетте байқауға болады. Осындай ауқымды жобаларды ойдағыдай жүзеге

асыру үшін нақты жоспарлау, ресурстарды бөлу және жұмысшыларды үйлестіру қажет болды.

2. **Орта ғасырлар мен Ренессанс**: Осы уақыт ішінде инженерлік және сәулет өнерінің дамуына байланысты жобаларды басқару формализацияланды. Соборларды салу сияқты жобалар егжей-тегжейлі жоспарлауды және қаржыландыру мен мерзімдер сияқты көптеген факторларды ескеруді талап етті.
3. **Өнеркәсіптік революция**: 18 ғасырдың басынан бастап жаңа технологиялар мен өндіріс әдістерін енгізе отырып, жобаларды басқаруда айтарлықтай өзгерістер болды. Ірі өнеркәсіптік кәсіпорындардың пайда болуы ғылыми әдістер мен стандарттарды ілгерілететін жобаларды басқаруға жүйелі көзқарасты талап етті.
4. **20 ғасыр және кәсіби бірлестіктердің құрылуы**: 1950-60 жылдары жобаларды басқару жеке пәнге айнала бастады. 1969 жылы Жобаларды басқару қауымдастығы (PMI) құрылды, ол PMBOK сияқты стандарттар мен әдістемелерді құруға көмектесті.
5. **Қазіргі тенденциялар**: Соңғы онжылдықтарда жобаларды басқару Agile және Scrum сияқты икемді әдістемелерді белсенді түрде қолдана бастады, бұл өзгерістер мен нарық талаптарына тезірек бейімделуге мүмкіндік береді. Сондай-ақ тәуекелдерді басқаруға және мүдделі тараптарға назар аударыла бастады.

Тарихи шолу жобаларды басқарудың ұзақ жолдан өткенін және оның дамуы бүгінгі күні жобаларды жоспарлау мен жүзеге асыруға әсер етуді жалғастыратынын көрсетеді.

4. Иллюстрациялық материал: презентация (слайд қоса беріледіы)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Жобаларды басқарудың ежелгі дәуірден қазіргі заманға дейінгі дамуының негізгі кезеңдері қандай?**
   - Жобаларды басқару эволюциясына қандай негізгі жетістіктер әсер етті?
2. **Өнеркәсіптік революция жобаларды басқару тәсілдерін қалай өзгертті?**
   - Осы уақытта қандай жаңа әдістер пайда болды?
3. **Жобаларды басқару стандарттарын қалыптастыруда PMI сияқты кәсіби бірлестіктердің рөлі қандай?**
   - Бұл стандарттар бүгінгі күні жобаларды басқару тәжірибесіне қалай көмектеседі?

1.5 Тақырып: Инвестициялық жобаны сараптау және бағалау.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — инвестициялық жобаларды сараптау және бағалау негіздерімен таныстыру, инвестициялаудың орындылығы туралы негізделген шешімдер қабылдау үшін қолданылатын негізгі әдістер мен критерийлерді қарастыру.

3. Дәріс тезистері:

Инвестициялық жобаларды сараптау және бағалау инвестициялардың орындылығы мен күтілетін тиімділігін анықтауға көмектесетін шешім қабылдау процесінің маңызды кезеңдері болып табылады. Бұл процестер жобаның қаржылық, экономикалық және әлеуметтік аспектілерін талдауды қамтиды.

1. **Инвестициялық жоба түсінігі**: Инвестициялық жоба — бұл болашақта кірісті қамтамасыз ететін объектілерді құруға немесе жаңартуға бағытталған іс-шаралар кешені. Мұндай жобаны бағалау инвесторларға оның әлеуеті мен тәуекелдерін түсінуге көмектеседі.
2. **Сараптама мен бағалаудың мақсаттары**:

- Жобаның өміршеңдігін анықтау.
- Оның қаржылық тиімділігін бағалау.
- Ықтимал тәуекелдерді анықтау және талдау.

3. **Инвестициялық жобаларды бағалау әдістері**:
   - **Ағымдағы таза құн (NPV)**: Жобаның кірістері мен шығындарының ағымдағы құны арасындағы айырмашылықты анықтайды. Егер NPV оң болса, жоба өміршең болып саналады.
   - **Табыстылықтың ішкі нормасы (IRR)**: Бұл NPV нөлге тең болатын дисконттау мөлшерлемесі. IRR жобаларды тәуекелдің әртүрлі деңгейлерімен салыстыруға мүмкіндік береді.
   - **Өтелімділік кезеңі**: Бастапқы инвестицияны қайтаруға кететін уақыт. Бұл әдіс жобаның ұзақтығына байланысты тәуекелдерді бағалауға мүмкіндік береді.
4. **Тәуекелдерді талдау**: Тәуекелдерді бағалау оларды азайту шараларын анықтауды, талдауды және жоспарлауды қамтиды. Мұны сценарийлік талдау, сезімталдықты талдау және басқа әдістер арқылы жасауға болады.
5. **Әлеуметтік-экономикалық сараптама**: Қаржылық бағалаудан басқа, жобаның әлеуметтік және экологиялық аспектілерін ескеру маңызды. Бұл оның қоршаған ортаға және қоғамға әсерін бағалауға мүмкіндік береді.

Инвестициялық жобаны сараптау және бағалау ресурстардың дұрыс бөлінуін қамтамасыз етуге және инвесторлар үшін тәуекелдерді барынша азайтуға көмектеседі.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледіы)
5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.
6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Инвестициялық жоба дегеніміз не және оның негізгі сипаттамалары қандай?**
   - Шешім қабылдау процесінде инвестициялық жобаны бағалаудың рөлі қандай?
2. **Инвестициялық жобаларды бағалаудың ең кең тараған әдістері қандай?**
   - NPV мен IRR арасындағы айырмашылық неде?
3. **Инвестициялық жобаны бағалау кезінде тәуекелдерді талдаудың негізгі кезеңдері қандай?**
   - Тәуекелдерді анықтау және азайту үшін қандай әдістерді қолдануға болады?

1.6 Тақырып: Жобаны басқару негіздері.
2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — жобаларды басқару негіздерімен таныстыру, жобаларды табысты жүзеге асыру үшін қажетті негізгі кезеңдер мен принциптерді ашу, тиімді жоспарлау мен бақылаудың маңыздылығын түсіндіру.
3. **Тезистер дәрістер:**

Жобаларды басқару — белгіленген мерзімде және бюджет шегінде белгіленген мақсаттарға жету үшін жобаларды жоспарлауға, орындауға және бақылауға ұйымдасқан тәсіл. Бұл әртүрлі салалардағы жобаларды табысты жүзеге асыру үшін қолданылатын көптеген әдістер мен құралдарды қамтитын маңызды пән.

1. **Жобаның анықтамасы**: Жоба — бірегей өнімді, қызметті немесе нәтижені жасайтын уақытша кәсіпорын. Жобаның негізгі сипаттамалары уақыттың шектеулілігі, бірегейлігі және ресурстардың қолжетімділігі болып табылады.

2. **Жобаның өмірлік циклі**: Жобаны басқару бірнеше негізгі кезеңдерді қамтиды:
   - **Бастамашылық**: Жобаның мақсаттарын анықтау, оны негіздеу және команданы қалыптастыру.
   - **Жоспарлау**: Міндеттерді, мерзімдерді, бюджетті және ресурстарды бөлуді қамтитын егжей-тегжейлі жоспарды әзірлеу.
   - **Орындалуы**: Жоспарды жүзеге асыру, топты басқару және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу.
   - **Мониторинг және бақылау**: Орындалу барысын қадағалау, нәтижелерді талдау және қажет болған жағдайда әрекеттерді реттеу.
   - **Жабылуы**: Жобаны аяқтау, оның нәтижелерін бағалау және алынған сабақтарды құжаттау.
3. **Мүдделі тараптарды басқару**: Клиенттерді, команданы, демеушілерді және басқа топтарды қоса алғанда, жобаның барлық қатысушыларының мүдделерін анықтау және басқару. Олармен тиімді өзара әрекеттесу жобаның сәттілігінде шешуші рөл атқарады.
4. **Тәуекелдерді басқару**: Жобаның орындалуына әсер етуі мүмкін ықтимал тәуекелдерді анықтауды, талдауды және азайтуды қамтиды. Бұл бюджеттің кешігуін және артық жұмсалуын болдырмауға көмектеседі.
5. **Әдістер мен құралдар**: Өзгерістерге икемді жауап беруге мүмкіндік беретін Гант диаграммалары, критикалық схема әдісі және Agile әдістемелері сияқты жобаларды басқарудың көптеген әдістері мен құралдары бар.

Жобаны тиімді басқару жүйелі көзқарасты, нақты жоспарлауды және жақсы қарым-қатынасты талап етеді, бұл сайып келгенде алға қойған мақсаттарға табысты жетуге әкеледі.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледіы)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Жоба дегеніміз не және оның негізгі сипаттамалары қандай?**
   - Жоба мен тұрақты қызметтің айырмашылығы неде?
2. **Жобаның өмірлік циклінің негізгі кезеңдері қандай?**
   - Әр кезеңде қандай негізгі міндеттер орындалады?
3. **Жобадағы мүдделі тараптарды басқару неліктен маңызды?**
   - Оларды қалай тиімді анықтауға және өзара әрекеттесуге болады?

1.7 Тақырып: Жобаларды басқарудың функционалдық мәселелері және оларды шешу жолдары.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — жобаларды басқаруда туындайтын функционалдық мәселелерді қарастыру және оларды еңсерудің тиімді шешімдерін ұсыну, бұл жобаларды жүзеге асырудың табыстылығын арттырады.

3. Дәріс тезистері:

Жобаларды басқару — бұл әртүрлі функционалдық мәселелерге тап болуы мүмкін күрделі процесс. Бұл мәселелер жобаның әртүрлі кезеңдерінде туындауы мүмкін және жобаның сәттілігіне әсер етуі мүмкін. Олардың себептері мен оларды шешу жолдарын түсіну жоба менеджерлеріне туындаған қиындықтарды тиімдірек шешуге көмектеседі.

1. **Коммуникацияның жеткіліксіздігі**:

- Мәселе: Топ мүшелері мен мүдделі тараптар арасындағы нашар қарым-қатынас тапсырмаларды, мерзімдерді және күтулерді дұрыс түсінбеуге әкелуі мүмкін.
- Шешім: Тұрақты кездесулер, жобаларды басқарудың заманауи құралдарын пайдалану және коммуникация арналарын нақты анықтау өзара әрекеттесуді жақсартуға көмектеседі.

2. **Талаптардың белгісіздігі**:
   - Мәселе: Көбінесе жобаға қойылатын талаптар оны жүзеге асыру барысында өзгереді, бұл ресурстардың шамадан тыс жұмсалуына және кешігуіне әкелуі мүмкін.
   - Шешім: Agile әдістемелерін қолдану өзгерістерге икемді жауап беруге мүмкіндік береді, сонымен қатар талаптар құжаттамасын жүйелі түрде жаңартып отыру барлық қатысушылардың бір бетте болуына көмектеседі.
3. **Тәуекелдерді басқарумен байланысты проблемалар**:
   - Мәселе: Тәуекелдерді қате анықтау немесе елемеу бюджеттің кешігуі немесе асып кетуі сияқты ауыр зардаптарға әкелуі мүмкін.
   - Шешім: Тәуекелдерді жүйелі түрде бақылауды және бағалауды қоса алғанда, оларды басқарудың жүйелі тәсілін енгізу ықтимал қатерлерді барынша азайтуға мүмкіндік береді.
4. **Ресурстардың жетіспеушілігі**:
   - Мәселе: Уақыт, ақша және білікті қызметкерлер сияқты шектеулі ресурстар жобаны жүзеге асыруды айтарлықтай қиындатуы мүмкін.
   - Шешім: Ресурстарды тиімді жоспарлау және бөлу, сондай-ақ қосымша ресурстарды тарту немесе тапсырмаларды қайта бөлу бұл мәселені шешуге көмектеседі.
5. **Өзгерістерге төзімділік**:
   - Мәселе: Топ мүшелері немесе мүдделі тараптар өзгерістерге қарсы тұра алады, бұл жобаны жүзеге асыру процесін баяулатады.
   - Шешім: Нақты қарым-қатынас және өзгерістерді негіздеу арқылы өзгерістер процесіне барлық қатысушыларды оқыту және тарту қарсылықты азайтуға көмектеседі.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледіы)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Жобаларды басқаруда туындауы мүмкін негізгі функционалдық мәселелер қандай?**
   - Ұжымдағы коммуникацияның жеткіліксіздігінің салдары қандай?
2. **Agile әдістемелері талаптардың белгісіздігі мәселесін шешуге қалай көмектесе алады?**
   - Жобаларды басқарудағы икемділік қандай артықшылықтар береді?
3. **Жобадағы тәуекелдерді қалай тиімді басқаруға болады?**
   - Тәуекелдерді анықтау және бағалау үшін қандай қадамдар жасау керек?

1.8 Тақырып: Жобаның бастапқы кезеңдері.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — жобаның бастапқы кезеңдерімен, олардың мағынасымен және жобаны сәтті бастау және жоспарлау үшін қажетті негізгі міндеттермен таныстыру.

3. Дәріс тезистері:

Жобаның бастапқы кезеңдері оның табыстылығын анықтауда маңызды рөл атқарады. Бұл қадамдар әрі қарайғы жұмыстың негізін қалайды және бірнеше негізгі қадамдарды қамтиды.

1. **Жобаның бастамашылығы**:

- **Жобаның мақсатын анықтау және негіздемесі**: Бұл кезеңде жобаның негізгі мақсаттары тұжырымдалады және оның қажеттілігі негізделеді. Жоба қандай мәселені шешіп жатыр және ол қандай пайда әкеледі деген сұраққа жауап беру маңызды.
- **Мүдделі тараптарды сәйкестендіру**: Жобаға әсер етуі немесе оның нәтижелеріне әсер етуі мүмкін барлық қатысушыларды анықтау. Олардың мүдделері мен үміттерін ескеру маңызды.

2. **Жобалық құжаттаманы әзірлеу**:
   - **Жобалық жарғыны құру**: Бұл құжат жобаны оның мақсаттарын, негізгі нәтижелерін, бюджетін, мерзімдері мен ресурстарын сипаттай отырып ресімдейді. Жарғы барлық мүдделі тараптардың үміттерін сәйкестендіруге көмектеседі.
   - **Тәуекелдерді талдау**: Жобаның орындалуына әсер етуі мүмкін ықтимал тәуекелдер мен қауіптерді анықтау. Бұл оларды азайту стратегияларын алдын ала дайындауға мүмкіндік береді.
3. **Жоспарлау**:
   - **Алдын ала жоспар әзірлеу**: Негізгі кезеңдерді, міндеттерді, мерзімдерді және жауаптыларды қамтитын бастапқы жоспарды құрастыру. Бұл топтың жұмысын ұйымдастыруға және нақты уақыт аралығын орнатуға көмектеседі.
   - **Ресурстық жоспарлау**: Жобаны сәтті жүзеге асыру үшін қажетті ресурстарды (қаржылық, адами, материалдық) анықтау.
4. **Мүдделі тараптармен коммуникация**:
   - Мүдделі тараптармен қарым-қатынас арналары мен өзара әрекеттесу әдістерін орнату, бұл сенімділікті арттыруға және олардың жобаға қатысуын қамтамасыз етуге көмектеседі.

Бұл бастапқы кезеңдер жобаны сәтті жүзеге асырудың негізі болып табылады және барлық қатысушылардың мақсаттарының анық және түсінікті болуын қамтамасыз етеді.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледіы)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Жобаны бастау кезеңінде орындалатын негізгі міндеттер қандай?**
   - Мүдделі тараптарды дұрыс анықтау неліктен маңызды?
2. **Жобалық жарғы дегеніміз не және ол жобаны басқаруда қандай рөл атқарады?**
   - Жобалық жарғыға қандай негізгі элементтер енгізілуі керек?
3. **Жобаның бастапқы кезеңдерінде тәуекелді талдау қалай жүргізіледі?**
   - Тәуекелдер мен қатерлерді алдын ала анықтау неліктен маңызды?

1.9 Тақырып: Жобалық коммуникацияларды басқару.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — жобадағы коммуникацияларды басқару негіздерімен таныстыру, жобаны сәтті жүзеге асыру үшін тиімді коммуникацияның маңыздылығын ашу және коммуникация процесін ұйымдастыруға көмектесетін негізгі әдістер мен құралдарды ұсыну.

3. Дәріс тезистері:

Жобалық коммуникацияларды басқару — бұл жобаға қатысты ақпаратты жоспарлау, әзірлеу, тарату, сақтау және бақылау процесі. Тиімді коммуникация жоба мақсаттарына жетуде, тәуекелдерді азайтуда және барлық мүдделі тараптардың қатысуын қамтамасыз етуде шешуші рөл атқарады.

1. **Жобадағы коммуникацияларды анықтау**:

- Коммуникацияларға жоба қатысушылары арасында ақпарат алмасу кіреді, бұл міндеттерді, мерзімдерді және күтілетін нәтижелерді түсінуді қамтамасыз етеді. Бұл жалпы көзқарас пен іс-әрекеттің жүйелілігін қалыптастыру үшін маңызды.

2. **Коммуникацияларды жоспарлау**:
   - **Коммуникациялық жоспарды әзірлеу**: Бұл құжатта қандай ақпарат бөлісілетіні, оны кім алатыны, қалай және қашан болатыны сипатталған. Қарым-қатынас жоспары түсінбеушіліктерді болдырмауға және тиімді өзара әрекеттесуді қамтамасыз етуге көмектеседі.
   - **Мүдделі тараптарды сәйкестендіру**: Барлық қатысушыларды, олардың қызығушылықтарын және ақпаратқа қажеттіліктерін анықтау. Бұл қарым-қатынасты әр топқа бейімдеуге және олардың қатысуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.
3. **Коммуникацияның әдістері мен құралдары**:
   - **Вербалды коммуникация**: Бетпе—бет кездесулер, кездесулер, телефон қоңыраулары - ақпаратпен жылдам алмасу және мәселелерді шешу үшін маңызды.
   - **Жазбаша коммуникациялар**: Электрондық пошталар, есептер, жиналыс хаттамалары — ақпаратты құжаттау және нақты жеткізу үшін пайдалы.
   - **Жобаларды басқаруға арналған құралдар**: Trello, Asana немесе Microsoft Teams сияқты платформалар коммуникацияларды ұйымдастыруға, тапсырмалар мен мерзімдерді қадағалауға көмектеседі.
4. **Мониторинг және кері байланыс**:
   - Байланыстардың тиімділігін жүйелі түрде тексеру, қатысушылардан кері байланыс жинау және қажет болған жағдайда процеске өзгерістер енгізу маңызды. Бұл өзара әрекеттесуді жақсартуға және өзгерістерге бейімделуге көмектеседі.

4. Көрнекі материал: презентация (қоса берілген слайдтар).

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Неліктен коммуникацияларды басқару жобаны сәтті жүзеге асыру үшін маңызды болып табылады?**
   - Байланыстың болмауы жоба нәтижелеріне қалай әсер етуі мүмкін?
2. **Байланыс жоспарына қандай негізгі элементтерді қосу керек?**
   - Мүдделі тараптардың ақпаратқа деген қажеттіліктерін қалай дұрыс анықтауға болады?
3. **Жобада тиімді коммуникацияны ұйымдастыру үшін қандай әдістер мен құралдарды қолдануға болады?**
   - Жобаларды басқару үшін заманауи платформаларды пайдаланудың артықшылықтары қандай?

1.10 Тақырып: Жобалардың тәуекелдерін басқару.

2. Мақсат: Бұл тақырыптың мақсаты — жобалардағы тәуекелдерді басқару негіздерімен таныстыру, тәуекелдерді анықтау, талдау және азайтудың негізгі әдістері мен тәсілдерін қарастыру және жобаларды сәтті аяқтау үшін тәуекелдерді белсенді басқарудың маңыздылығын атап өту.

3. Дәріс тезистері:

Жобалық тәуекелдерді басқару — бұл жобаның орындалуына әсер етуі мүмкін тәуекелдерді анықтау, талдау және оларға әрекет етудің жүйелі процесі. Тәуекелдерді тиімді басқару жағымсыз оқиғалардың ықтималдығын азайтуға және табысқа жету мүмкіндігін арттыруға мүмкіндік береді.

1. **Жобалардағы тәуекелдер түсінігі**:

- Тәуекелдер — бұл жобаға әсер етуі мүмкін белгісіздіктер. Олар оң (мүмкіндіктер) немесе теріс (қауіптер) болуы мүмкін.

2. **Тәуекелдерді басқару процесі**:
   - **Тәуекелдерді сәйкестендіру**: Жобаға әсер етуі мүмкін ықтимал тәуекелдерді анықтау. Мұны миға шабуыл сессиялары, сауалнамалар, алдыңғы жобаларды талдау және бақылау парақтарын пайдалану арқылы жасауға болады.
   - **Тәуекелдерді талдау**: Анықталған тәуекелдерді екі критерий бойынша бағалау: олардың туындау ықтималдығы және жобаға әсер ету дәрежесі. Бұл тәуекелдерге басымдық беруге және күш-жігерді ең маңызды тәуекелдерге шоғырландыруға мүмкіндік береді.
     - **Сапалық талдау**: Ықтималдық пен әсер ету шкалаларын пайдалана отырып, тәуекелді бағалау.
     - **Сандық талдау**: Ықтимал салдарларды анықтау үшін статистикалық әдістерді пайдалана отырып, егжей-тегжейлі бағалау.
3. **Жауапты шараларды жоспарлау**:
   - Тәуекелдерді басқару стратегияларын әзірлеу. Бұл мыналарды қамтуы мүмкін:
     - Тәуекелді болдырмау: тәуекелді жою үшін жоба жоспарын өзгерту.
     - Тәуекелді азайту: тәуекелдің ықтималдығын немесе әсерін азайту шараларын жүзеге асыру.
     - Тәуекелге бару: қажет болған жағдайда тәуекелге баруды саналы түрде таңдау.
     - Тәуекелді тасымалдау: сақтандыруды немесе аутсорсингті пайдалану.
4. **Тәуекелдерді мониторингілеу және бақылау**:
   - Жобаны іске асыру барысындағы тәуекелдерге жүйелі түрде шолу жасау және тәуекелдерді басқару жоспарларына түзетулер енгізу. Бұл өзгерістер мен жаңа қауіптерге жылдам әрекет етуге көмектеседі.
5. **Құжаттау және есептілік**:
   - Барлық сәйкестендірілген тәуекелдер, олардың талдауы, жауаптары және мәртебесі жазылатын тәуекелдер тізілімін жүргізу. Бұл жобаның барлық қатысушыларының ашықтығы мен хабардарлығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледі)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. **Жобаларды басқару контекстіндегі тәуекелдер дегеніміз не және олардың негізгі түрлері қандай?**
   - Оң және теріс тәуекелдердің айырмашылығы неде?
2. **Тәуекелдерді басқару процесінің негізгі кезеңдері қандай?**
   - Тәуекелдерді анықтау үшін қандай әдістерді қолдануға болады?
3. **Тәуекелдерге әрекет етудің тиімді жоспарын қалай әзірлеуге болады?**
   - Жобаның ең маңызды тәуекелдерін басқару үшін қандай стратегияларды қолдануға болады?

1.11 Тақырып: Инвестициялық жобаны қаржыландыру тәсілдері мен көздері.

2. Мақсат: Бұл дәрістің мақсаты — студенттерді инвестициялық жобаларды қаржыландырудың негізгі тәсілдерімен және көздерімен таныстыру, сонымен қатар олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін қарастыру. Қатысушылар жобаның ерекшеліктеріне және нарықтық жағдайға байланысты қаржыландырудың ең қолайлы көздерін қалай таңдау керектігін түсінуі керек.

3. Дәріс тезистері:

1. **Инвестициялық жобаларды қаржыландыруға кіріспе**
   - Инвестициялық жобаның анықтамасы.
   - Жобаны табысты жүзеге асыру үшін қаржыландырудың маңызы.
2. **Қаржыландырудың негізгі көздері**
   - **Меншікті қаражат**
     - Жарғылық капитал.
     - Бөлінбеген пайда.
   - **Қарыз қаражаты**
     - Банктік несиелер.
     - Облигациялар.
   - **Мемлекеттік қаржыландыру**
     - Гранттар.
     - Субсидиялар.
   - **Тікелей инвестициялар**
     - Венчурлық капитал.
     - Жеке инвесторлар.
3. **Қаржыландыру әдістері**
   - **Классикалық әдістер**
     - Бюджеттеу. Бюджеттеу.
     - Несиелендіру.
   - **Заманауи әдістер**
     - Краудфандинг қызметі.
     - Лизинг.
4. **Қаржыландыру көздерін таңдау**
   - Таңдау критерийлері: құны, қолжетімділігі, тәуекелдері.
   - Дереккөздерді біріктіру.
5. **Қорытынды**
   - Инвестициялық жобаның табысты болуы үшін қаржыландыру көздерін дұрыс таңдаудың маңыздылығы.

4. Көрнекі материал: презентация (слайд қоса беріледі)

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Инвестициялық жобаны қаржыландырудың негізгі көздері қандай және олардың айырмашылықтары қандай?
2. Белгілі бір инвестициялық жобаны қаржыландыру көздерін таңдаудың негізгі критерийлері қандай?
3. Венчурлық капиталдың банктік несиелеумен салыстырғанда қандай артықшылықтары мен кемшіліктері болуы мүмкін?

1.12 Тақырып: Жобаларды басқару жүйесін таңдау.

2. Мақсат: Бұл дәрістің мақсаты студенттерді жобаларды басқарудың әртүрлі жүйелерімен, олардың ерекшеліктерімен, артықшылықтары мен кемшіліктерімен таныстыру, сондай—ақ белгілі бір жоба үшін ең қолайлы жүйені таңдауға көмектесу болып табылады.

3. Дәріс тезистері:

- **Жобаларды басқаруға кіріспе**
  - Жобаларды басқарудың анықтамасы.

- Дұрыс басқару жүйесін таңдаудың маңыздылығы.

- **Жобаларды басқарудың негізгі жүйелері**
  - **Дәстүрлі тәсілдер**
    - Сарқыраманың моделі.
    - Жобаларды классикалық басқару (PMBOK).
  - **Агильді әдіснамалар**
    - Scrum.
    - Kanban.
  - **Гибридтік тәсілдер**
    - Дәстүрлі және агильді әдістердің комбинациясы.
- **Жобаларды басқару жүйесін таңдау критерийлері**
  - Жобаның сипаттамасы (көлемі, күрделілігі, ұзақтығы).
  - Командалық дағдылар мен тәжірибе.
  - Мерзімдері мен сапасына қойылатын талаптар.
  - Икемділік және бейімделу мүмкіндігі.
- **Әртүрлі жүйелердің артықшылықтары мен кемшіліктері**
  - Сарқырама үлгісі: айқын құрылым, бірақ икемділіктің болмауы.
  - Agile: жылдам бейімделу, бірақ көбірек ресурстарды қажет етуі мүмкін.
  - Гибридті әдістер: тепе-теңдік, бірақ процесті қиындатуы мүмкін.
- **Қорытынды**
  - Жобаны сәтті жүзеге асыру үшін жүйені дұрыс таңдаудың маңыздылығы.
  - Таңдау бойынша ұсыныстар.

4. Иллюстрациялық материал: презентация (слайд қоса беріледікүні).

5. Әдебиет: 1-қосымшаны қараңыз.

6. Бақылау сұрақтары (кері байланыс):

1. Жобаларды басқарудың дәстүрлі және агильді тәсілдерінің негізгі ерекшеліктері қандай?
2. Жобаның сипаттамаларына байланысты жобаларды басқару жүйесін таңдаудың негізгі критерийлері қандай?
3. Қандай жағдайларда жобаларды басқаруға гибридті тәсілді қолдану орынды?

Қосымша № 1

Негізгі әдебиеттер:

Жобалық менеджмент : дәрістер жинағы / М. М. Есиркепов [және т.б.]. - Шымкент : ОҚМА, 2024. - 49 б.

Кудайбергенова Г. У. Разработка проектно-сметной документации и бизнес-плана : лекционный комплекс / Г. У. Кудайбергенова. - [б. м.] : АО ЮКМА, 2025. - 107 с.

Сыздыкова, К. Ш. Менеджмент в здравоохранении : учебное пособие / К. Ш. Сыздыкова, А. Р. Рыскулова, Ж. С. Тулебаев. - Алматы : ИП Изд-во "Ақнұр", 2015

Денсаулық сақтаудағы менеджмент : оқу құралы / М. М. Мұхамбеков. - ; Ресей Халықтар достығы ун-ті мен Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық ун-ті әзірлеген. - Алматы : Эверо, 2014.

Менеджмент және денсаулық сақтауды ұйымдастыру : мед. жоғары оқу орындары студенттеріне арналған оқулық / Р. К Биғалиева ; ҚР БҒМ; Қаз.-Ресей мед. ун-ті. - Алматы : Эверо, 2013. - 304 бет.

Қосымша әдебиеттер:

Дәріс кешені. Жобалау-сметалық құжаттаманы және бизнес-жоспарды технологиясы : дәріс кешені. - [б. м.], 2023. - 44 с.

Лекционный комплекс. Разработка проектно-сметной документации и бизнес-плана : лекционный комплекс. - [б. м.], 2023. - 52 с.

Электронды басылымдар:

Проектный менеджмент как инструмент стратегического развития: Учебное пособие. Божко, Л.Л., Сапанова, Р.К. / Рудненский индустриальный институт. - Рудный: РИИ, 2021. - 100 с. http://rmebrk.kz/book/1176339

Инвестициялық менеджмент оқу құралы./ Текебаева Г.Д., Егембердиев Р.А. - «Medet Group» ЖШС. Қарағанды, 2020. – 81 бет. https://aknurpress.kz/reader/web/2675

Альтернативті менеджмент: оқу құралы. /Текебаева Г.Д., Каракулов Н.Г., Абдрахманова М.Б. - Караганда. «Medet Group» ЖШС. 2020. - 170 стр. https://aknurpress.kz/reader/web/2673

Проектный менеджмент : Учебно-методический комплекс. / Сост. Р.Е. Косдаулетова. - Караганда: Изд-во КарГУ, 2009. - 88 с. http://rmebrk.kz/book/1142310

Проектный менеджмент : Учебно-методический комплекс дисциплины. / Сост. А.А. Лисенков. - Алматы: КазНТУ, 2008. - 72 с. http://rmebrk.kz/book/23585

Денсаулық сақтаудағы менеджмент: Оқу құралы / М.М. Мұхамбеков -Алматы: «Эверо» баспасы, 2020 ж. - 348 бет. https://www.elib.kz/ru/search/read_book/626/

Менеджмент және денсаулық сақтауды ұйымдастыру. Р.Қ.Биғалиева,
– Алматы, - ТОО «Эверо» 2020. – 304 б. https://www.elib.kz/ru/search/read_book/107/

Басқару Психологиясы: Оқулық құралы / Ж.Б. Оспанова - Алматы: «Эверо» баспасы, 2020. – 124 б. https://www.elib.kz/ru/search/read_book/765/

Менеджмент в здравоохранении: учебное пособие (2-ое издание). К.Ш. Сыздыкова, Ж.С. Тулебаев, А.Р. Рыскулова. Алматы: ИП «АҚНҰР», 2019. - 236 с. https://aknurpress.kz/reader/web/1365

Денсаулық сақтаудағы менеджмент: дәрістік топтама (2-ші басылым). Ж.С. Төлебаев, К.Ш. Сыздықова, А.А. Маукенова, Л.Т. Алшембаева – Алматы: ЖК «АҚНҰР баспасы», – 2019. – 258 бет. https://aknurpress.kz/reader/web/1367

Основы стратегического менеджмента: Учебное пособие. Утегулова Б.С., Мырзаханова Д.Ж. ЖК «LP-Zhasulan».– Алматы, 2019. – 194 б. https://aknurpress.kz/reader/web/2349

Экономика и маркетинг в здравоохранении: учебное пособие (2-ое издание). К.Ш. Сыздыкова, Ж.С. Тулебаев, Э.А. Актуреева. - Алматы: ИП «АҚНҰР», 2019. - 274 с. https://aknurpress.kz/reader/web/1366

Денсаулық сақтаудағы экономика және маркетинг: дәрістік топтама (2-ші басылым). Ж.С. Төлебаев, К.Ш. Сыздықова, А.А. Маукенова. – Алматы: ЖК «АҚНҰР баспасы», - 2019. - 214 бет. https://aknurpress.kz/reader/web/1368